

Nr 60

Av herr Niklasson, om vissa åtgärder för begränsning av älgstammen m.m.

Älgstammen i vårt land har, såsom framgått bl.a. av en i Svenska jägareförbundets regi under år 1953 verkställd inventering, tillvuxit högst avsevärt under de senare åren. Även om denna ökning framträder starkast i norra delen av landet, är den dock betydande också i de södra och mellersta delarna. Med älgstammens tillväxt har givetvis följt en ökad skadegörelse på såväl åker och trädgård som skog.

Ur älgskadefond kan enligt Kungl. Maj:ts kungörelse om älgavgifter m.m. ersättning utgå för sådana skador, som genom älg förorsakats å gröda eller å fruktodling eller annan trädgårdsodling, som drives i förvärvssyfte. Sådan ersättning kan i regel dock endast tillerkännas den, vars brukningsdel icke omfattar mer än tjugo hektar odlad jord eller mer än tvåhundra hektar annan jord. Det föreskrives vidare, att ersättning skall kunna utgå endast därest den skadelidande icke genom tillgodogörande av jakträtt eller eljest kunnat hålla sig skadeslös.

Den kompensation, som man tydligen avsett att brukare av något större jordbruk skulle kunna skaffa sig direkt genom jakten, står ej alla till buds. En jordbrukare t.ex., som själv icke har någon skogsmark men har sin odlade jord invid andra skogsområden, har i regel icke denna möjlighet. De skadegörelser, som genom älg åstadkommes å hans gröda, kan oftast vara betydande. Arrendatorer å kronoegendomar har i regeln ej rätt till jakt efter älg. Älgstammen på kronans marker är oftast väl skyddad, varför den där blivit talrik och ganska stationär. Arrendatorerna åsamkas härigenom ofta svåra skador å grödorna. Frågan om kronoarrendatorernas jakträtt behandlades av fjolårets riksdag, som anhöll om en översyn rörande tillämpningen av gällande bestämmelser.

De medel, som genom älgavgifterna står till förfogande för älgskadefonderna, synes icke kunna förslå till ersättning av samtliga skador, som åstadkommes genom älg. Det kan emellertid icke anses rättvist, att jordbrukare, som har brukningsdel omfattande mer än tjugo hektar odlad jord och som icke genom tillgodogörande av jakträtt eller eljest kunnat hålla sig skadeslös, skall lämnas utan ersättning för skada, som genom älg anställts å hans gröda. Det synes därför lämpligt, att frågan om en allmännare rätt för sådana jordbrukare till ersättning ur älgskadefond upptages till övervägande.

Anledningen till älgstammens kraftiga ökning synes främst vara att finna i den korta jakttiden. Om den allmänna jakttiden och dess utsträckning för olika län förordnar Kungl. Maj:t för varje jaktår. Denna jakttid omfattar vanligen ett par dagar, någon vecka eller, för de sydligaste länen, inemot två veckor. Därutöver kan för visst område av län genom länsstyrelsens beslut den allmänna jakttiden utsträckas med högst tio vardagar. Vidare kan länsstyrelsen i vissa fall meddela tillstånd för jakträttsinnehavare att under särskild jakttid fälla det antal älgar, som med hänsyn till stammens storlek och omständigheterna i övrigt finnes skäligt. Denna s.k. licensjakt synes ej ha haft någon större betydelse för begränsningen av älgstammen, och detsamma gäller beträffande den utökning av den allmänna jakttiden, som länsstyrelsen äger besluta om för visst område.

Det lämpligaste sättet att åstadkomma en önskvärd begränsning av älgstammen synes vara en allmän utökning av den allmänna jakttiden, som Kungl. Maj:t för varje jaktår fastställer. För jaktåret 1954/55 omfattade den allmänna jakttiden t.ex. för Älvsborgs län tre dagar. En utsträckning av denna jakttid åtminstone till fem å sex dagar hade enligt min uppfattning varit en lämpligare avvägning. Det kan också framhållas, att en alltför kort jakttid även medför olägenheter av annat slag. Jakten bedrivs då ofta i ett sådant tempo, att större risk föreligger för olyckshändelser, för skada å hemdjur samt för att de jaktbara djuren skadskjutes och tillfogas svåra lidanden. Någon fara för att en allmän utsträckning av jakttiden skulle medföra en alltför stark avskjutning synes ej förefinnas, då jakttiderna bestämmas för ett år i sänder och alltså kan anpassas efter omständigheterna. Det måste härvid understrykas, att jaktvårdsintressena på ett rimligt sätt måste avvägas mot jordbrukets och skogsbrukets berättigade intressen.

I vissa delar av landet har utplantering av andra hjorddjur än älg åstadkommit skadeproblem av svårartat slag, även om dessa är mera lokalt förekommande. Dessa hjortar åstadkommer ofta svåra skador å grödor i de bygder, i vilka de uppträder. Att genom stängsel hålla dem borta från grödorna ställer sig mycket kostsamt. Någon skyldighet att hålla vård om dessa djur i likhet med vad som enligt lagen om ägofred gäller beträffande hemdjur synes icke förefinnas. Det måste anses vara rimligt, att den som utplanterar sådana jaktbara djur också ålägges skyldighet att vidtaga de åtgärder, som är erforderliga för undvikande av att skadegörelser genom djuren åstadkommes å grödor, tillhörande andra jordbruksfastigheter.

Med stöd av vad som ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t i enlighet med motionens syfte måtte taga under övervägande

1) att utsträcka rätten till ersättning ur älgskadefond;

- 2) att utsträcka den allmänna jakttiden för jakt efter älg;
samt
- 3) att vidtaga åtgärder till undvikande av skada å gröda
genom utplantering av jaktbara djur.

Stockholm den 19 januari 1955

Otto Niklasson
